

Toni Martínez: 'La Ciutadella de Roses quedarà com un símbol'

L'historiador i assessor cultural acaba d'escriure 'La Ciutadella de Roses. 30 anys de titularitat municipal'

Com a rosinc, Toni Martínez ha estat testimoni dels canvis a la Ciutadella

L'historiador Toni Martínez (Roses, 1970) ha bussejat durant quatre anys en diferents arxius i centenars de documents, fotografies i estudis per reconstruir el passat i present de la Ciutadella. Tota una feina per escriure La Ciutadella de Roses. 30 anys de titularitat municipal (1986/2016). El volum, editat per l'Ajuntament, inclouimatges insòlites i recopila informació inèdita o ja publicada però que restava dispersa. Martínez també parla de com s'actuarà, a partir d'ara, obrint l'espai i convertint la Ciutadella en un parc ciutadà. En aquesta entrevista ofereix algunes idees.

Quin és el seu primer record sobre la Ciutadella?

A finals dels anys 80, la Ciutadella tenia un ús molt marginal. Era un espai abandonat, oblidat, era un no espai. És quan es tapa amb arbres, queda tot amagat. Per la nostra generació, la Ciutadella era un espai de misteri, de transgressió. Saltàvem les pedres i hi veníem a jugar. Hi havia un cert component de perill i risc.

Vostè ha estat testimoni de la gran transformació de l'espai.

Sí, i no ha estat una transformació exempta de crítica. Per això, quan vaig plantejar-me inicialment el llibre, vaig decidir que fos el més objectiu possible.

Va ser un encàrrec?

Sí, de l'Ajuntament. Va sortir de la idea d'actualitzar el Pla Director del 1993 i mirar cap endavant per veure què es fa amb la Ciutadella. Dins aquest projecte de futur, presentat el 2013, es va incloure fer un llibre per explicar aquest procés.

Com se'l va plantejar? Perquè en trenta anys, aquest espai ha viscut moltes coses.

Per fer-lo el més objectiu possible, agafem les memòries dels diferents projectes d'intervenció i transformació de la Ciutadella. Fem el seguiment de l'obra, de la memòria dels arquitectes, que és una part molt important, perquè és on surt la motivació del perquè s'ha de fer aquesta obra i com s'ha de fer. He anat a diferents arxius i dependències municipals, he rastrejat tots els projectes.

Una feinada.

És anecdòtic, però quan el vam començar parlàvem dels 25 anys. He estat quatre anys per fer-lo. El més difícil, el que no s'havia fet, era anar als diferents arxius i departaments i extreure totes les dades de les obres, quan comença i quan acaba. Això és interessant perquè a vegades passen vuit o nou anys fins que no es conclou. Ara pots saber on és cada expedient.

Fa 30 anys, la Ciutadella passa a ser de titularitat municipal però feia ja molt de temps que s'hi excavava. Per explicar els últims trenta anys, calia mirar enrere i veure d'on veníem. La primera part del llibre està dedicat a la visió històrica de tots els processos d'urbanització, que foren importantíssims. Hi hagueren molts projectes, molts estudis que van arribar fins i tot al ple però que no es van aprovar. Paral·lelament es parla de totes les excavacions que començaren el 1916. Durant la guerra s'aturen, però després tornen a engegar-se. També parlem del procés de valorització de l'espai per part de les administracions, els alcaldes i la ciutadania.

Parlant de projectes urbanístics, la Ciutadella era un caramel?

Sí, ho era als anys 40 i 50, però el 1961 es declara Monumento Histórico Nacional. Malgrat tot es comença a destruir la muralla de llevant. És el moment que comencen a aixecar-se les urbanitzacions a Roses i aquest va ser dels primers terrenys que interessà. Es trobaren, però, amb moltes traves administratives. A més, els alcaldes tampoc es posaven d'acord per temes econòmics. Tirar la muralla costava molts diners i preferiren construir en una altra banda.

El 1986, l'Ajuntament la compra als seus propietaris, l'empresa Masdal. Això va ajudar a protegir-la?

Aquestes famílies havien comprat els terrenys amb la condició que tiessin les muralles i urbanitzessin. Però fou l'inici de tot un serial. La compra municipal permet trobar la solució al problema de les muralles. La població creixia turísticament i teníem un espai de marginació, sense saber què fer-ne. El gran projecte arriba el 1993 amb el Pla Director d'Aurora Martín, Ramon Castells i Anna Maria Puig. Va ser importantíssim perquè plantejava les directrius a seguir.

Va ser el punt d'inflexió?

Sí, s'hi havien fet coses, però sense uns criteris clars. El 1993 es planteja a escala arquitectònica, cultural, arqueològica i comença no tant la transformació com la seva metamorfosi. Recuperar aquest espai és un procés llarg.

És un espai sense fi.

És un espai que ens superarà, tota la gent que hi han participat i s'hi han implicat, tots l'han sentit com seu. Nosaltres no hi serem, però la Ciutadella quedarà com un símbol. Fa 2.400 anys que en tenim informació i tots els períodes històrics hi estan representats.

Aquestes tres dècades han servit, sobretot, per protegir-la.

En el Pla Director del 1993 apareix la idea d'automarginació. La Ciutadella s'havia de convertir en un símbol, en una cosa molt preuada, respectable i que la gent havia de pagar per entrar. Quedava com una cosa a part del poble.

Aquesta visió queda superada en el Pla Director del 2013.

Sí, es planteja totalment al revés. Ara es parla d'obrir lliurement la Ciutadella convertint-la en una mena de parc ciutadà, que la gent pugui entrar i sortir; que hi hagi un restaurant dins; potenciar la vila medieval amb un projecte museogràfic...

La idea és atraure gent, ja que sembla que hi hagi una barrera.

Totalment. A vegades penso que com venia de ser un espai militar, està molt separat de la població. El tenim al costat i és un espai per descobrir pels mateixos rosincs. Tot i els processos viscuts, les muralles encara es mantenen i obrir-lo em sembla perfecte. Segur que molts rosincs no saben encara que poden entrar-hi gratuïtament. I és un espai fantàstic.

La nova proposta és ambiciosa.

Quelcom que s'ha deixat de banda, sempre, és l'ús turístic i ciutadà de l'espai. Fins a quin punt pots compaginar i equilibrar aquests usos amb el científic? Aquest serà el repte. És evident que el tancament tal com s'entenia als anys 90 no té sentit.

També es planteja renovar el museu incloent-hi les noves tecnologies.

Sí, el museu s'ha d'actualitzar. Per una banda la part didàctica dels nens, perquè siguin participants, com per la part audiovisual. Les visites, també. Només per explicar la Ciutadella ja hi ha moltíssima feina. Segur, però, que seran accions molt criticades perquè la transformaran força.

El llibre es conclou amb una cronologia.

És el primer cop i s'ha intentat fer des de l'origen per facilitar molt la feina.

La cronologia evidencia la importància de l'espai.

La història de Roses no s'entén sense la Ciutadella. L'origen del poble és aquí. Com espai estratègic, com també ho va ser el castell de la Trinitat, és aquí on comença la història moderna de Roses.

Font del document:

http://www.emporda.info/cultura/2017/02/06/toni-martinez-ciudadella-roses-qedara/344463.html?utm_source=rss